

Provázkové obrázky

aneb přebírání

Eva Skořepová

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trešně stíháno**.

Provázkové obrázky aneb přebírání

Eva Skořepová

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
info@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 5473. publikaci

TIRÁŽ TIŠTĚNÉ PUBLIKACE

Texty Eva Skořepová
Fotografie v knize a na obálce Michal Skořepa
Sazba a grafická úprava Radek Krédl, MgA.
Návrh grafické obálky Radek Krédl, MgA.
Odpovědná redaktorka Ing. Jana Minářová

Počet stran 80
První vydání, Praha 2014
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.
© Grada Publishing, a.s., 2014
Cover Design © Radek Krédl MgA.

Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorkou ověřeny, přesto nelze za ně převzít zodpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody. Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-247-5001-9

ISBN 978-80-247-9151-7 (PDF)

ISBN 978-80-247-9152-4 (epub)

Obsah

Kouzlení z provázku aneb přebírání 4

Co jsou provázkové obrázky 4

Historie 5

Jak na to? 6

Co budeme potřebovat 6

Pravidla a zásady 7

Provázková abeceda 8

Očko 8

Navaho 11

Výchozí pozice A 12

Výchozí pozice B 13

Obrázky pro nejmenší 14

Vývrtka 14

Košťe 16

Vláček 18

Vlakové nádraží 22

Střílení z kuše 26

Řezání dřeva 28

Obrázky pro mírně pokročilé 30

Hrneček na talířku 30

Kouzlení z hrnečku 30

Hvězda 31

Maska – čelenka malá 34

Motýlek 36

Čelenka 38

Kouzlení z čelenky 42

Kluk lezoucí na strom 44

Obrázky pro pokročilé 46

Drahokam 46

Kouzlení z drahokamu 48

Čelenka velká 50

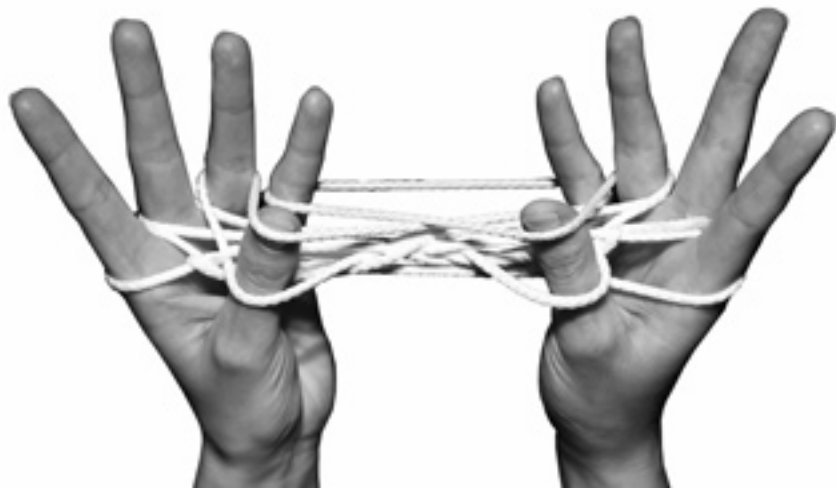
Žebra 54

Mrkající oko 58

Přebírání ve dvojici 60

Věžeň v zajetí 60

Nekonečné přebírání pro dva a více 64

Kouzlení z provázku aneb přebírání

Co to jsou provázkové obrázky

Hrátky s provázkem se mi začaly vybavovat, když jsem potřebovala zabavit svou neposednou dcerku například při dlouhém čekání na nádraží, v čekárně u doktora, při nekonečné jízdě vlakem nebo autem. Od té doby stále častěji procvičujeme prsty – tedy jemnou motoriku, rozvíjíme fantazii při pojmenovávání jednotlivých obrázků a v neposlední řadě také příjemně trávíme čas, když například venku prší. Velký úspěch mají tyto hry nejenom u našich dětských kamarádů, ale také mezi dospěláky.

Z obyčejného provázku, šňůrky nebo tkaničky od bot lze vykouzlit prostorový obrázek nebo sérii posloupných obrázků tím, že ho proplétáme mezi prsty, někdy dokonce zapojíme nohy, ústa nebo uši. Můžeme se tak ozdobit čelenkou, nasadit si na hlavu klobouk a obléknout si kalhoty na kšandy, postavit vlastní Eiffelovku a vyčarovat koště pro malé ježibabky nebo kouzelný drahokam, ve kterém se skrývá mnoho dalších provázkových překvapení.

S některými obrázky lze dokonce pohybovat – to když necháme projet vláček mezi prsty, pilou nařežeme dřevo, vystřelíme z kuše, kluk nám vyleze na strom nebo na nás šibalsky zamrká veselé oko.

Pokud máme kamaráda nebo kamarádku, kteří si chtějí hrát s námi, lehcí je zapojíme do společné hry. Provázek budeme přebírat ve dvojici nebo ve skupince a obrázky, které vzniknou, si sami lehcí pojmenujeme. Přizvat můžeme také rodiče nebo prarodiče. Ti nám jistě rádi pomohou s přebíráním a s vymýšlením pohádkových příběhů k jednotlivým obrázkovým řadám. Některé pro inspiraci najdeme i v této knížce.

Historie

Tvoření provázkových obrázků je součástí kultury mnohých národů všude na světě. Objevují se především v Jižní a Severní Americe, v Asii a velkou tradici mají také na Tichomořských ostrovech. Podle historiků ale vytvářejí nejkrásnější obrazy z vláken Inuité – tedy eskymácké kmeny.

Provázky byly používány v první řadě k lovu, rybaření a tkání. Některým národům sloužilo vytváření obrázců z provázku k magickým obřadům – k přičarování bohaté sklizně nebo dobrého lovu, jiné národy je využívaly k ilustraci při vyprávění příběhů a pohádek. Občas se dokonce pořádaly soutěže o nejzajímavější vytvořený obrazec. Přebírání a vytváření provázkových obrázků tak bylo, stejně jako dnes, především určitým druhem zábavy. K tvoření provázkových obrázců se používaly a stále používají všemožné materiály – vlákna z kůry stromů, lýko z ibišků, rybářské vlasce, spletené lidské vlasy. Inuité využívali pro tento účel šlachy a kůži zvířat.

V Evropě se s první zmínkou o využití provázku podobným způsobem setkáváme ve spisech byzantského lékaře Oribasia ve 4. století n. l. Velký podíl na šíření provázkových obrázců všude po světě měli námořníci a piráti, kteří si jejich vytvářením krátili dlouhé chvíle trávené na palubách lodí. Od roku 1888, kdy antropolog Franz Boas poprvé popisuje, jak vytvářeli provázkové obrazce Inuité, bylo zachyceno více než dva tisíce tvarů. S mnohými provázkovými obrazci se tak setkáme po celém světě dodnes. Jejich názvy se však liší.

Naše maminky a babičky si určitě lehce vybaví jeden z neznámějších provázkových obrázků na našem území – tzv. „Čelenku,“ kterou ale Američané nazývají „Rybářskou síť“ nebo „Jakubovým žebříkem.“ Indiáni kmene Osagů ji říkají „Diamanty Osagů.“ V Kanadě se s ní setkáme také, ale tentokrát pod označením „Quebecký most.“ I tato odlišná pojmenování nás mohou inspirovat k tomu, abychom si provázkové obrázky, které se díky této knížce naučíme vytvářet, pojmenovali po svém.

Jak na to?

Co budeme potřebovat

Na všechny obrázky a hry budeš potřebovat měkký provázek 120 cm až 220 cm dlouhý. Může to být tkanička od bot, úzká mašle nebo vlastnoručně uháčkovaný řetízek z vlny. Snadněji se přebírá měkká tlustší šňůrka.

V některých případech je potřeba přizpůsobit délku provázku charakteru obrázku: čím složitější obrázek, tím delší provázek. Potřebná délka ale také záleží na velikosti našich dlaní a na délce našich paží: čím větší ruce, tím delší provázek. Dětem tedy stačí kratší, dospělí potřebují o něco delší. Z těchto důvodů u jednotlivých obrázků není uvedena konkrétní délka provázku, ale nalezeš tam pouze doporučení, jestli použít kratší nebo delší provázek. Až se pustíš do přebírání, brzy poznáš, jaká délka provázku ti u jednotlivých obrázků nejvíce vyhovuje.

1., 2. Pokud máš silikonovou pistoli, spoj konce provázků silikonem – tedy bez pomoci uzlu. Tento způsob je nejlepší, protože ti bude provázek lehce klouzat mezi prsty a nebude se zadržovat o uzel. Umělá vlákna lze také nahřát nad svíčkou a spojit – v tomto případě požádej o pomoc dospělého.

3. Pokud se rozhodneš pro uzel, měl by být co nejmenší a placatý, aby ti při přebírání příliš nepřekážel. Vhodný je tzv. ambulatní uzel, ten zvládne každý z vás.

4. A hned po spojení obou konců provázku tu máme ten nejjednodušší obrázek na světě. Někdy se nazývá ZUBÍČÍ SE KOČKA. Podle mého prostě SMAJLÍK

Pravidla a zásady

Pamatuj si, že provázek nepatří na krk. **Provázek nikdy nepřevlékej přes hlavu a nikdy si ho neomotávej kolem krku!**

1., 2. Pokud máš provázek kolem rukou nebo mezi prsty, snaž se ho vždy dotahovat a mít ho pěkně napnutý. Jenom tak se ti nebude kroutit jako had a ty vždy přehledně uvidíš, co kde uchopit. Pokud je vždy napnutý, nemůže se stát, že ti omylem sjede z některého prstu.

Postup pro vykouzlení obrázků je vhodně popsán pro praváka. Pokud jsi ale levák, nezoufej. Prsty na levé ruce máš šikovníjší, a proto vše, co v textu dělá pravá ruka a její prsty, bude dělat tvoje levá ruka a opačně.

Nejdříve se nauč, jak pojmenováváme jednotlivé umístění provázků mezi prsty. V další kapitole se už budeš moci pustit do vytváření prvních jednoduchých obrázků.

Fotky ti hodně pomohou. Jsou vždy zařazené za daným krokem, který máš udělat, a ukazují konečný stav po provedení jednotlivého kroku, nebo důležitý detail ještě před ukončením daného kroku. Pozor, při focení jednotlivých obrázků byly použity různé dlouhé provázky tak, aby byly fotky co nejprehlednější; ty budeš ale samozřejmě daný obrázek vytvářet stále jedním provázkem.

Provázková abeceda

Abychom si při kouzlení obrázků lépe rozuměli, vysvětlíme si, jak provázek v jednotlivých pozicích označujeme, jak nazýváme jednotlivé kroky, které jsou při kouzlení obrázků nejčastěji používány. Brzy se je naučíte a velice vám ulehčí porozumění jednotlivých postupů.

Očko

Provázek je na jedné straně zavléknutý za jeden nebo více prstů jedné ruky, druhý konec, respektive dva spojené konce, volně visí nebo je napíná druhá ruka. Očko může být mezi jednotlivými prsty **1.**, na ruce **2.** nebo mezi rukou a nohou **3.**

4. Provázek vede po dlani levé nebo pravé ruky. Většinou je zavléčen za palec a malíček, může být však zavléčen i za jinými prsty. Důležité však je, že vede vodorovně po dlani. Někdy je dlouhý asi jako žížaly lezoucí na našich zahrádkách, jindy o něco kratší.

Provázky natažené mezi prsty

Provázky jsou většinou zavlečené za jednotlivými prsty jedné ruky a vedou k prstům druhé ruky. Pro dobrou orientaci používáme pojmenování provázku podle toho, za kterým nebo před kterým z prstů levé nebo pravé ruky provázek vede. Před prstem směrem k tobě tedy vždy vede přední provázek daného prstu, za prstem zadní provázek daného prstu.

1. Přední provázek palce (ten blíže k tobě) a zadní provázek palce (ten vzdálenější, za palcem)
2. Přední provázek ukazováku a zadní provázek ukazováku

3. Přední provázek prostředníku a zadní provázek prostředníku
4. Přední provázek prsteníku a zadní provázek prsteníku
5. Přední provázek malíku a zadní provázek malíku

Nabrat

1., 2. Jedním nebo více prsty podebereš určený provázek nebo provázky danými prsty tak, že ti pěkně sklouzne až ke kořeni prstu. Dávej pozor, někdy musíš nabrat provázek shora – prst, který nabírá, se pohybuje nad ostatními provázky – nebo zdola – prst, který nabírá, se musí nejdříve podvlíknout pod ostatní provázky a pak teprve nabrat ten správný.

Uchopit

3. Někdy budeš potřebovat ostatním prstům pomoci při nabírání tím, že jim provázek jiným prstem podržíš, stiskneš, nadzvedneš.

Přendat

4. Občas budeš muset nabrat provázek např. prstem pravé ruky a přesunout ho na jiný prst levé ruky, nebo na zápěstí, do úst, na nohu atd.

Pustit

5. Uvolníš provázek z daných prstů a posuneš od sebe dlaně tak, aby byl mezi zbývajícimi prsty pěkně napnutý.

Napnout

U většiny pohybů vrátíš vždy prsty a ruce do přirozené polohy – dlaně rukou jsou obráceny k sobě, palce směřují k tobě a ostatní prsty vzhůru a oddálíš ruce od sebe tak, aby byly provázky napnuté.

Navaho

1., 2., 3. Jde o velmi často využívaný pohyb provázkové abecedy, který je nazýván podle příslušníků jednoho indiánského kmene Navahů. Pokud nabereš provázek na prst, kde jsi už měl jiný provázek, můžeme je rozlišit jako spodní a vrchní provázek daného prstu. Provézt navaho znamená přemístit vrchní provázek pod spodní. Je několik způsobů, jak tento pohyb udělat. Můžeš si např. pomoci ústy nebo prsty druhé ruky. Jiné elegantní způsoby nalezněš dále při popisu jednotlivých obrázků.

Výchozí pozice A

1. Provázek napni mezi palce obou rukou a malíčky naber zadní provázek palce a napni.

2. Ukazováčkem pravé ruky naber dlaňový provázek na levé ruce a napni. Pokud ti to více vyhovuje, můžeš místo ukazováčku použít prostředníček.

3. Ukazováčkem (prostředníčkem) levé ruky naber dlaňový provázek na pravé ruce a to mezi předním a zadním provázek ukazováčku. Napni.

4. Toto je VYCHOZÍ POZICE A, jak již název napovídá, je výchozím bodem pro mnoho obrázků, které jsou v této knížce uvedeny.

Výchozí pozice B

Do této výchozí pozice musíme zapojit nejen prsty, ale také zápěstí. Výsledek je zdánlivě stejný. Pozor! Zaměníme-li pozici B s pozicí A, nepodaří se nám daný provázek vytvořit.

1. Provázek napni za všechny prsty obou rukou kromě palců.
2. Kromě palce všechny čtyři prsty pravé ruky podvlékni pod zadní palcový provázek a napni. Na pravé ruce takto vytvoříš dlaňový provázek

3. Tento postup zopakuj i levou rukou.
4. Ukazováčkem (prostředníčkem) pravé ruky naber dlaňový provázek na levé ruce.

5. Ukazováčkem (prostředníčkem) levé ruky naber mezi předním a zadním provázek ukazováčku dlaňový provázek.
6. Toto je VYCHOZÍ POZICE B, která se používá především jako východisko pro přebírání mezi více lidmi.

Obrázky pro nejmenší

Vývrtka

Toto je ideální trik pro nejmladší děti. Těm opravdu malým dětem však upravte délku provázku tak, aby se jim s provázkem lépe manipulovalo. Pokud si jeden konec provázku zavléknu do chodidla nohy, měl by být druhý konec asi v půli jejich stehna. Je to tvůj první kouzelnický trik. Při kouzlení započíš nejenom ruce, ale také nohy, tak dávej pozor, ať se do provázku nezamotáš. Pokud neumíš ještě počítat, nevadí. Nauč se jednu z těchto básniček a ty ti pomohou s Vývrtkou nebo Mlýnkem zatočit právě tolikrát, aby se ti trik povedl. (Děti, které neumí počítat, velmi rychle pochopí, že je nutné otočit provázkem vždy na jednu slabiku básničky).

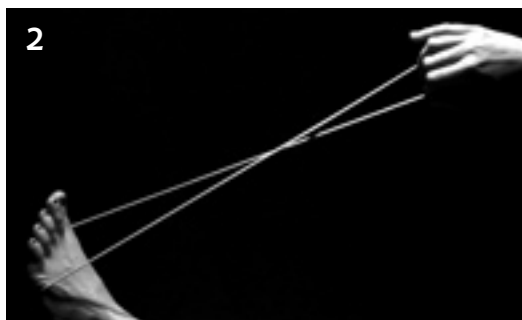
Mlýnek

Jeden, dva, tři, čtyři, pět, (otáčíme provázkem na jednu stranu)
zatočíme s mlýnkem hned. (otáčíme provázkem na druhou stranu)

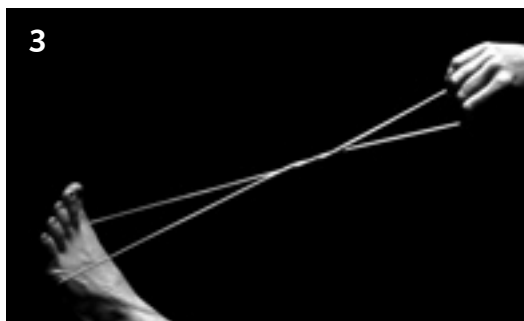
Větší děti mohou zkusit zatočit provázek vícekrát

Točím mlýnkem doprava, (otáčíme provázkem na jednu stranu)
je to pěkná zábava.

Točím mlýnkem sem a tam, (otáčíme provázkem na druhou stranu)
přítom nikam nechvátám.

1. Posad' se na svou židličku tak, abys měl obě chodidla na zemi. Vsuň pravou nohu do očka provázku a přišlápní ho k zemi. Navlékni si druhý konec provázku na ukazováček pravé ruky. Nejmenší děti, které by provázek pouze na ukazováčku neudržely, mohou provléknout celou pravou ruku až po zápěstí.

2., 3., 4. Při počítání nebo při básničce otáčej provázkem doprava. Poté vsuň volnou ruku do očka nad zkřížené provázky a zatlač je dolů.

5. Teď proved' stejný počet otáček znovu, ale doleva.

6., 7., 8., 9. Pokud vysuneš svůj spoutaný prst z provázku a provedl si provázkem opravdu stejný počet otáček na jednu i na druhou stranu, měl by být tvůj prst volný, a ze zatočeného provázku – MLÝNKU je opět jenom volné očko, které nám může připomínat RYBNÍČEK U MLÝNA.

Košťe

Tento obrázek patří také k těm jednoduchým, ale vypadá velmi hezky.

1. Provázek provleč za palec a malíček levé ruky (leváci si mohou ruce vyměnit), vznikne ti tak žížalka, kterou nazýváme dlaňový provázek.

2. Zatáhni za dlaňový provázek tak, že ti nakonec vznikne na dlani nová vodorovná žížalka, přes kterou vedou dva provázky svisle dolů.

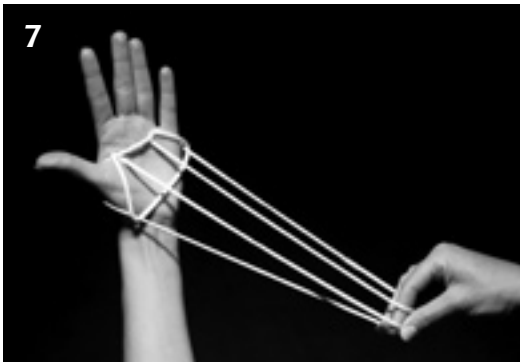
3. Tento krok zopakuj ještě jednou.

4. Prsty pravé ruky vsuň shora do volně visícího oka a ukazováčkem pravé ruky uchop shora zadní provázek malíčku.

5. Shora uchop palcem pravé ruky přední provázek palce.

6. Oba provázky vytáhni z oka ven, co to půjde.

7., 8. Tři dlouhé „běžecké“ dráhy vzniklé mezi čtyřmi provázky otoč směrem k prstům levé ruky a provlékni tak, aby se nám střídal prst a provázek. Provázky z pravé ruky pusť směrem od těla k loktu levé ruky.

9. Na levé dlani se tak objeví dvě dlaňové šňůrky. Uchop tu spodní a zatáhni směrem k sobě.

Na dlani se objeví KOŠTĚ, když ho ale překlopíš do svislé polohy, vyroste ti na dlani STAN nebo indiánské TÝPÍ.

Vláček

Toto je obrázek, se kterým můžeš hýbat. Pokud se ti vše podaří, vláček se ti rozjede mezi prsty.

1. Provázek navlékni na palec levé ruky, vznikne ti tak očko na palci. Provázky uchop několik centimetrů pod dlaní, ne až na konci, a drž je oba pěkně napnuté. Ukazováček levé ruky vsuň shora do očka, podvlékni ho pod přední provázek palce a vrať ho do vzpřímené polohy. Provázek ti zajede dolů mezi ukazováček a prostředníček. Visící svislé konce vždy pravou rukou přetoč tak, aby nebyly překřížené

2. Teď i prostředníček levé ruky vsuň shora do očka, podvlíkni ho pod přední provázek ukazováčku a vrať ho do vzpřímené polohy.

3. Prsteníček vsuň shora do očka, podvlíkni ho pod přední provázek prostředníčku a vrať ho do vzpřímené polohy. Malíček vsuň shora do očka, podvlíkni ho pod přední provázek prsteníčku a vrať ho do vzpřímené polohy. Za malíčkem přetoč pravou rukou s provázky tak, aby zadní provázek malíčku překřížil shora přední provázek malíčku. Toto překřížení je velice důležité, bez něho se ti vláček nerozjede.

4. Postup bude teď obdobný. Prsty však nabírají provázek v opačném pořadí. Začínáme prsteníčkem levé ruky. Vsuň ho do očka a naber přední provázek malíčku. **Pozor je to od tebe ten vzdálenější provázek, a vypadá, jako by šlo o zadní provázek malíčku, ve skutečnosti však jde o přední.** Vrať ho do běžné polohy. Nezapomínej konce provázků držené pravou rukou neustále rovnat tak, aby nebyly překřížené.

5., 6., 7. Zopakuj tento postup i s prostředníčkem, ukazováčkem a palcem.

8. A je to. Vláček stojí na nádraží, připraven k odjezdu.